Llegendes rimades de la
Biblia de Sevilla

LLEGENDES RIMADES
DE LA
BIBLIA DE SEVILLA

AB NOTES Y GLOSARI DE
E. MOLINÉ Y BRASÉS

REAL ACADEMIA DE BUENAS LETRAS DE BARCELONA

BARCELONA
1911

Al erudit escriptor Enrich Arderiu
recort de son amich
E. Moliné y Brasés

LLEGENDES RIMADES DE LA BIBLIA DE SEVILLA

LLEGENDES RIMADES
DE LA
BIBLIA DE SEVILLA

AB NOTES Y GLOSARI DE
E. MOLINÉ Y BRASÉS

BARCELONA
1911

Extret del n. 39 del *Boletín de la R. Academia de Buenas Letras de Barcelona*

Tiratge de 5 exemplars en paper japonés, numerats del 1 al 5, y 95 en paper de fil, del 6 al 100

Núm. 40

PRELIMINAR

Per considerarles interessants desde'l doble punt de vista literari y llinguístich, publiquèm les llegendes que's troben a continuació de la Biblia rimada atribuída a fra Romeu Sa Bruguera que encara forma part de la Biblioteca Colombina de Sevilla. En Joaquím Miret y Sans, a qui hem de agrahir una còpia fotogràfica del text original, ha donat una nota biogràfica del suposat autor, la descripció del còdex y algunes mostres del meteix (1). No insistirèm sobre la paternitat de tot lo contingut poètich de la Biblia que no's podrà aclarir fins que algún invèstigador descobreixi la proba que no ha pogut aportar lo meteix senyor Miret, donant lloch a que en P. M. (Paul Meyer) en lo darrer

---

(1) Notes biogràfiques d'en Pere Salvatge y Fr. Romeu Sa Bruguera ab mostres de la Biblia catalana rimada de la XIII^a centuria.—Barcelona. Altés, 1909 (tiratge apart del volum del Congrés d'Historia de la Corona d'Aragó dedicat al Rey en Jaume I y a la sua época).

quadern de Romania (*1*) *afirmi, també sense proba, que en Sa Bruguera, autor declarat de la traducció en prosa del psaltiri* (*2*), per ell *no es lo traductor de la Biblia. Si, com se veu, es difícil resoldre aquest punt en lo relatiu a la anomenada Biblia (que no es altra cosa que una interpretació o comentari versificat dels llibres del Vell Testament) molt més ho será al tractar de les llegendes rimades en les que l'escriptor (ja no dirèm traductor) s'aparta de la lectura exegètica del text sagrat y deixa corre la fantasía per lo camp extens y pintoresch de la llegenda. Entre aquestes composicions y lo restant del llibre no hi ha més unitat segura que la de la còpia, perquè la del estil es molt duptosa donada la facilitat de la rima y lo rudimentari de la llengua en aquells temps heròichs de la nostra literatura.*

No descriurèm aquest còdex del sigle XIV perquè ja ho ha fet lo seyor Miret en son treball citat de una manera completa. Per lo que respecta als textes que ara's publiquen per primera vegada, dirèm que comencen al fol. CXCI del M. S. colombià y acaben al CC en lo verso del

---

(*1*) *154-155. Avril-Juillet, 1910.*

(*2*) *Fol. CCII.* Lo saltiri transladat per frare Romeu sa-burgera, *etz. Es la única* firma *que's llegeix en tot lo còdex.*

qual segueixen los Evangelis. Vegis la distribució:

F. CXCI, v.º: a continuació del Apocalipsi o sia de sos últims versos:

La gracia de Jhesus qui es saluador
Sia ab tots nos e nostre redemptor.
Amen,

segueix: De Judes escarioth e de la sua uida.

F. CXCIII: De Pilat e de la sua uida e de la sua mort.

Al meteix foli, v.º: de la Ueronica com uenc a Roma.

F. CXCVI: De Uespeshia rey de Galicia qui ana a setyar la ciutat de Jerusalem.

F. CXCIX: Dels diners on fo uenut Jhesuchrist.

Se tracta de cinch composicions literaries ab les que l'autor inconegut ha versificat altres tantes llegendes populars, potser nascudes als convents pera sostenir la senzilla credulitat dels pobles doscentistes (1). Son molts los reculls

(1) *«Existe, sin duda, una* mitología cristiana *(expresión que no nos atreveríamos á usar si ya no la hubiese empleado José de Maistre); pero esta mitología empieza donde acaba la parte positiva y dogmática del Cristianismo, y aunque sea una eflorescencia natural del espíritu cristiano, es al fin creación libre de la fantasía popular y, como tal, unas veces superior*

d'aquestes llegendes qu'existeixen en totes les literatures, potser mutuament copiades. En català possehím lo Genesi d'escriptura *de Mossen Guillèm Serra*, trelladat del provençal, *y en lo nostre temps editat per en Marian Aguiló y en M. V. Amer (1), en lo qual figuren, ab notables variants, algunes de les llegendes de la present col-leccioneta, com la de Judes y la dels diners ab que fóu venut Jesús.*

La transcripció dels textes que publiquèm es fidel; només hem desfet abreviatures y puntuat sobriament, y pera sa mellor intel-ligencia nos hem permès continuar un petit glosari. Nos ha decidit a ferho la claretat del manuscrit original que no dona lloch a dubtes respecte a sa lectura, convidantnos a acceptar francament la lliçò que s'estampa sense perill de cercar equivalencies y etimologíes de paraules fantàstiques o sía mal llegides.

---

otras veces inferior á las creaciones de la mitologia clásica. Hablo de la riquísima literatura de los libros apócrifos, de las leyendas, de los viajes á las regiones infernales...» Menéndez y Pelayo.—Historia de las Ideas Estéticas en España. Tomo V, p. 202.

(1) *Barcelona, any M. DCCCLCCIII.-Biblioteca Catalana.*

LLEGENDES RIMADES
DE LA BIBLIA DE SEVILLA

(fol. CXCI v.)

De judes escarioth e de la sua uida

Ara uos vuyl dir e comtar
De judes sa uida e son afar.
Alsems dien que judes fo
4 Prop besers dun logar bo,
Escarioth es apellat,
Mas certament el fo nat
En jerusalem la ciutats
8 E son payre Ruben fo apellats
E fo de la trip de juda,
Sa mayre ac nom ciberea.
Ruben sa muyler empreya
12 E can fo preys ela somia
Quela infantaria un infant
E cant uendria puys a auant
Aquel infant destruccio
16 Seria de lur nacio,
Encara que seria turmentat

E a greu mort seria liurats.
La dona sesvuetla apres
20 E daquel sompni torbada es
E a son marit o ua comtar
Sa muyler e fort plorar
Fo molt torbat daycel afar.
24 La dompna diu que cant uendra
Caycel seu fiyl nat sera
Lo gitara en tal logar
Que non puxa retornar,
28 Que ayso sompni no es gens
Ans es per cert reuelamens.
A .IX. meses la dona infanta
A qui son linatje sajusta
32 De la dompna e del senyor
Car del infant an gran paor
E uan se tots aconseylar
On poran ayceyl infant gitar.
36 Un coue poquet uan aportar
Puys vansen riba la mar.
El coue fo empeguntat de tots lats
Lenfant an dins gitats,
40 Lo coue ab ceyl infant
Va per la mar nadant.
Apres ayso si uenc .I. gran uent
Quel portaua per mar tot suaument.
44 El coue aribet ab aytant
En una ylla ab lenfant
Que ylla descarioth es apellada
E per escriptura axi nomenada.
48 La regina dayceyl logar

Si sanaua riba la mar
Ab ses donçeles deportan
E uec lo coue venir nadan
52 E ual pendre mantinent
E troba hi linfant durment.
Tant tost la dompna pres linfans
E tenc lo en ses mans
56 Vec lo beyl e asalt e sospira
E ay tant tost se perpensa

(fol. CXCII)

Quel fees portar en loc celat
E pensas gran falsedat
60 E dix en son cor lassa que fare
Pus de mon marit infans no e
Car si el mor, tot son regnat
Laxara a son parentat,
64 E per ayso jom gitare
Ades el lit e puys dire
A mon marit que yo son preyns
E aura gran goig encontinens.
68 La Regina el lit se mes
E diu que en caure deu ades.
Lo Rey tant tost cant ho ausi
De gaug que ach tot ses jausi
72 E de la Regina fon pensar
Honradament si com dec far,
E la Regina daltra part
Cridaua fort e diu que ua en part
76 E feuse secretament aportar
Lenfant cauia fayt amagar

Per so que tot aycel regnat
Agues linfant que a trobat.
80 E axi la dompna faya parent
Canas en part e ua dient:
Ay deus ay deus e que fare,
Ay en lassa quin conseyl pendre.
84 Linfant que ela ac trobat
Li fo entre ses faldes pausat
E ploret linfant mantinent
E les cambreres uan dient:
88 Ay senyor deus beneyt siats
Qual Rey auets hereu donats.
Lo Rey ac gaug e pagamens
E trastotes les sues gens.
92 Judes escarioth fo apellats
E era linfant asats gaylarts
Blanchs e pics era forts
Son cors els cabeyls auia roigs,
96 La un huyl fort negre auia
E laltre cuaix bru lo tenia
E crey que qui a daqueles senyals
No sera masa fi ni leyals.

100 A pauc de temps a deu no plac
Aycesta tan gran falsedat.
Lo Rey ab sa muler jague
E empreyetla sens dupte,
104 A .IX. meses la Regina ac .I. filet
Qui fo molt beyl e asaltet,
El Rey cuydaues quels dos infans
Fosen sos fiyls e fosen germans.

108 Con ueuch que agueren. V. e. VI. ans
Ab dos ayçests infants
Foren jugoses e plaens
E remirauen los les gens.
112 Apres de temps aquels infans
Tot dia sanauen baraylans,
Judes faya souen plorar
Lo fiyl del Rey e greu estar,
116 No sen volia estar lo malayt
Per molt que lin aguessen dit,
La Regina auia gran dolor
E fon irada a tot for
120 Contra judes qui plorar faya
Lo fiyl del Rey tot dia.
Tant tost con uiren les gens
De judes los seus captenimens
124 Que per res nos uolia castigar
Quel autre infant no fees plorar,
Digueren tuyt apertamens
Que fiyl del Rey el no es gens
128 E la Regina que li ua retrer
Que fiyl del Rey no es per ver
E comtali com lauia trobat
Ne per qual rao lauia afiylat.
132 Judes fo molt irat daycest afar
E auet lo fiyl del Rey matar.
Cant lo fiyl del Rey fo morts
Tuyt foren en gran desconorts
136 E judes com a fals traydor
Fugi daquen con ac paor
Ab los tributaris sen ana

Tro sus en la ciutat de ierosolima.
140 Com fo passat en oltra mar
Tantost senyor anet cerquar,
Ab pons pilat ses afermats
Car son semblans de volentats.
144 Pilat cant vee que judes es
Bon escuder en tota res
Volgue que per el despenes
E compras per el totes coses
148 Venc .I. dia que pilat
De son palau es remirat
E vee .I. bel uergers
On ac asats de bels pomers,
152 Els pomers foren carregats
De beles pomes sapiats.
E aquel verger era de ruben
Payre de judes ueramen
156 Mas la .I. nel autre non sabia res
Que s atenguesen nuyla res.
Daqueles pomes enueya pilat
E uerger es be serrat
160 E diu que si non ha ades
Que sa uida pocha es.
Iudes qui ayso ac ausit
Es del palau tost exit
164 E entra el uerger e noy triga
Per la paret com no demanda.
Layns salta en continens
Puys el pomer munta leumens.
168 De les pomes cuyli asats
Tot a la sua uolentats.

Ruben viu judes aqui
Tot lo seu cor sen estremi
172 E fo irats e despagats
Dels poms que judes ac justats
E uali dir que los lexas
E que per res nols senportas.
176 Judes les pomes fort defes
E no les uolc lexar per res.
Judes se uolc a el acostar
E judes uali tost lansar
180 Una pedra sus el bat coil
Si que no dix asim dol,
Mort lo lexa tant tost aqui
E judes del uerger exi.
184 A pilat manues sen munta
Sus el palau e li comta
En qual manera dins lort
Prop lo pomer ruben a mort.
188 Cant venc a hora de sopar
Ruben uan mort aqui trobar
E cuydarense que sobtament
Sia aqui mort per defaliment
192 Ho que fos caut del pomer
Cant a la cauz lo miren jaer.
Cant Ruben agueren soterrats
Pilat mana fosen guardats
196 Los bens que foren de ruben
Que no prenguen bexamen.
Cant lan del plor fo ja passat
Pilat .I. matrimoni a parlat
200 Que judes prengues per muyler

Ay cela dompna del uerger
Que era sa mayre certamen.
Sa mayre pendre per muyler
204 E son payre mata el uerger.
Mas empero judes maluat
No sauia lo parentat
Quera entre el e sa muyler
208 E de cel cauçis el uerger.
Apres molt temps estech ab sa muler
E ac ne dos fiyls per ver
Los quals el molt coralment ama
212 Pus que nuyl autra cosa
Quel mon hoys ne vees

(f. CXCIII)

Ne sa muyler ne si meteys.
Un jorn com judes fos
216 Ab sa muler en gran repos
Sa muyler ua fort sospirar
E judes uali demanar:
Dompna uos e que auets?
220 Senyor, dix ela, entendets
Jo desastruga agui .I. fiyl
De Ruben e gitamlo a gran peril
Sus en laygua de la mar
224 Aquel infant anam lansar
En .I. coue be enpeguntats
E fo en los draps enuolcats,
E a ja passats .XXII. ans
228 Que fe ayso daycel infans,
Apres lassa trobe mort

Mon marit en aquel ort,
Puys enapres forsam pilats
232 Oltra la mia uolentats
Que jo prengues uos per marit
La doncs aguin mon cor trist e ma-
E per ayso planch e sospir [rrit
236 Com me poc so auenir.
Cant ela ague axi parlat
Judes tan tost ali comtat
Com la Regina lo nodri
240 Descarioth tro que fugi
E col troba riba la mar
Segons que li ausi comptar,
E cant tots sos afers ague comtats
244 De mot a mot au trobats
Que judes fo fiyl de ruben
Quel auçis molt falsament,
Cibera sa mayre fo
248 E judes querili tost perdo
Daquests tan grans faliments
Los quals auia fayts neciamens,
E sa mayre dixli que anas
252 Lay on jhesuchrist trobas
Que lavors era en aquel temps
E que donas al arma saluamens.
Judes jhesuchrist atroba
256 Tant tost perdo li demanda
Car greument auia errat
E era ple de greu peccat.
Jhesuchrist uista sa uolentats
260 Perdonali tots sos peccats

Son dexeble u feu puys en apres
Car se prouaua be en tota res.
Apostol fo puys a .I. temps
264 Car era hom molt plasens.
Jhesuchrist tot per bona amor
Que portaua nal traydor
Despensari lo feu de si
268 E dels apostols atresi.
Judes prenia sapiats
Tot quant a jhesus era dats
Lo reedelme uolc auer
272 De tot jhesus prenia per uer,
Borses portaua lo dolent
On metia celadament
Tot quant podia ajustar
276 Ne a jhesuchrist emblar, [nas
El reedelme a jhesus queri que li do-
Per so que a sos fiyls ho ajustas
Doncs judes hom maluat
280 Obres faya dom orat [ments
Car per nuyl temps no agra fali·
Quen jhesus fe agues fermamens.

284 Apres ayso jhesus ana
En .I. loc a betania
E conuidal Simon lebros
El e tots sos companyons,
Asats los dona a menyar
288 E ab aytant uiren entrar
La magdalena que sasech
De tras jhesuchrist e estech

E aportet de bon enguent
292 En una capsa uerament
Que ualia molts grans diners
E compral de bons especiers
E mantinent ualo gitar
296 Sobre jhesus e escampar
Apres los seus peus lin unta
E puys exugats los lia
Ab los seus loncs cabeyls
300 Que eren molt roses e beyls;
Tal odor exia del enguens
Que tot ceyl loc nera olens
Car de mirra e de aloes
304 E de mosquet ceyl enguent es
E especies hi ac asats
De molt nobles per ueritats.
Judas qui aso ague uist
308 Fo mogut contra jhesuchrist,
E dix que mays aguera ualgut
Que aquel enguent fos uenut
Que trenta diners nagueren trobats
312 E ara es tot escampats.
Tant tost comta quel dit enguent
En trenta diners i era perdent
E per so uas perpensar
316 Con aquels diners pogues cobrar.
A chayphas tant tost ana
Dins en lo temple lo troba,
Ab el feu preu que li donas
320 Trenta diners tost e iuas
E el jhesus li liurara

E en lurs mans lo metra.
Los .XXX. diners li an tost donats
324 El los pres als estoyats
E molta companya li uan liurar
E el los ua axi parlar:
Aquel que yo en la bocha baysare
328 Uosaltres aquel prenets sempre
Per so con el fort sembla
Jacme de Felip germa.
Tant tost con lac liurat anas ligar
332 E en .I. fust el sana penyar
Lesperit mal de judes dolent
Nisque al pasament
Per la bocha on jhesus bayset
336 Fiyl de deu ca mort liuret
Can la bocha malayta fo
Don se parla tan gran traicio
Doncs judes dolen catiu
340 Mes ualgra que no fos uiu.
Eximpli dona ales gens
Que no facen mals faliments
Car qui fara aytal semblant
344 Escrit aportara dauant
E los jueus falses traydors
Agueren e an daso moltes dolors
Hoc uerament prou e assats
348 An audes el temps passats
Tots temps los jueus dolens
Son estats meyns creens
E no uolen creure per nuyla sort
352 Que jhesuchrist sucitas de mort.

E tots aquels que jhesuchrist
Propiament auien vist
Deyen quera sucitat
356 E sus el cel era muntat [gats
Tant tost pels mayors eren encar-
Per so car deyen la ueritats.
Molts de miracles los dolens
360 Veyen tots jorns apertamens
E nos uolen convertir
Per res que ueyen ne oyen dir
Mas jhesuchrist lo saluador

(fol. CXCIII)

364 Los a demostrat ques seyor
Quels a gitats en captiuitats
De la qual nuyl temps no seran de-
[liurats.

De pilat e de la sua uida e de la sua Mort

Deuets saber que fo .I. Rey
368 Tus auia nom en sa ley
Qui fo fort enamorats
Duna donçela per ueritats
Pila era apellada
372 E segons sa ley axi nomenada.
Tus la ague ela empreyet
Apres .IX. meses infantet
La mayre uolc com ajustes
376 Lo nom seu e del payre apres
E fo compost pilatus e nomnat
Per tots locs on es anat.
E cant pilatus ague
380 Pila sa mayre lo tramete
Al Rey son payre quel nudris
E en bons fayts quel estruis.
Lo Rey Tus auia .I. fiylet
384 De sa muyler quenquer era poquet
E fo dels dies de pilat
E cant foren de gran edat
Asayauen se abdos de forceyar
388 E de luytar e de saltar.
Lo fiyl ledesme so sapiats
Era pus poderos que pilats
On pilat de rencor e dira ple
392 Ausi son germa quera ladesme.

Cant lo Rey aso ague ausit
Ague son cor irat e trist
E tuyt auli per couseyl donat
396 Que ausies lo bort pilat.
El Rey dasos retench acort
Car no li play que pilat sia mort
Mas trameslo en continent
400 Per confortar tota sa gent
A roma ques nobla ciutats
Que hostatge hi tengua asats
Per lo traut que cascuns ans
404 Lo Rey faya als romans.

En aquel temps lo Rey Frances
Lo seu fiyl a Roma trames
Per lo traut que no auia pagat
408 E ab pilat ses acompayat
E comportas en valor mils que pilat
E pilat per enueya al matat
Als Romans mol greu lur es
412 De la mort del fiyl del Rey frances.
Conseyl agueren e que faran
De pilat ne si a mort lo liuraran
Quel son frayre ja auia mort,
416 E aquest fiyl de Rey a mort a tort
Conseyl aut an lo trames
En una yla que dins mar es
Ponços a nom e aqui jutge sera
420 E cella gent nol sofferra
E aqui tost aura tot mal sens tardar
E murahi que noy pora escapar.

Lay lan trames encontinent
424 E fo jutge daquela gent.
Pilat era fort cert e erguylos
E fo los plaent e molt amoros
E aymaualos com a germans
428 E nols ana a nuyls engans
E per aquella ylla fo nomnat
Que agues nom ponç pilat.

Apres lo Rey herodes ausi parlar
432 De pilat e de son afar
Quera fort cert e beyl parler
E uolc amistat de luy auer,
E trames li missatges que a el pasas
436 E que el aquel jutjat laxas
E la ylla e les gens que lay son
Que li comanara offici profitos e bon,
Tant tost pilat a el sen es anat
440 E el encontinent li a comanat
Jerusalem ques nobla ciutats
E judea ques bon regnats.
Pilat gran auer aqui ajusta
444 E tant regidor hi tracta [estar
Quen aquel offici pogues tots temps
E que nol ne pogues herodes gitar.

Pilat a roma es uenguts
448 Que herodes non ha res saubuts
A tiberi lemperador
E donali molt gran tresor [manas
Per so quel dit gouernament li co-

452 E ab cartes fermes li atorgas
Tot can herodes li auia comanat
Que per el non pogues esser gitat.
Tiberi cesar conferma
456 A pons pilat can demana
Apres tenc ho per lemperador
Que sobre tots era seyor
Perque sagueren mala uolentat
460 Apres herodes e pons pilat
Mas lur amistat se reconsilia
Con pilat jhesuchrist li enuia.

Apres de temps lemperador
464 Tiberi cessar quera senyor
Ague una malaltia gran
Quo fo lebros don era dan
E diguerenli apertament
468 Que un bon metge certament
Era uengut en celes parts
Qui sabia be les .VII. arts
E garia totes les gens
472 E noy metia nuyls enguens [uats
Mas el deya en nom de mon payre le-
E mantinent era tot hom sanats
E si aquel metge podets auer
476 Guardaus tant tost senes (mal) auer

Lemperador tant tost mana
A un escuder seu uelucia
Quen les parts oltra la mar
480 En continent degues anar

E que aquel metge amenas.
Veus lescuder ques uenguts
A ponç pilat e atenduts
484 E demandalo de jhesuchrist
Que anch milor metge no fo uist
Si sabia que fos en nuyl logar
Car el lo seu uulria menar
488 Del qual an dit molt gran laor
A tiberi cessar lemperador
E mandaus que li trametats,
E ponç pilat fo molt irats
492 Cant jhesuchrist no poc auer
E que al emperador ne fes plaer
Pilat uolgue alongament
Que jhesuchrist anas quirent.

De la ueronica con venc a roma

496 Lescuder .I. jorn sanct deportar
E ueronica ha encontrar
Una dompna que molt de temps
Era de jhesus conexens,
500 E demanali lescuder:
Si us play dompna vuyl saber
Si poria per res trobar
Jhesuchrist en negun logar.
504 Manues veronica tot breus
Dix aquex era lo meu deus
Lo qual Pilat liura a mort
Per enveja e a gran tort.
508 Amich dix ela molt dia lay uist
Lo meu saluayre jhesuchrist
E guarim dun mal fort grans
Que flux de sanch agui .XII. ayns

(f. CXCV)

512 E toquelo en son uestir
E tant tost ane guarir.
Dix lescuder mal son torbat
Cant eu no lay uiu trobat
516 Car lemperador mon seyors
Auia obs lo seu secors
Car molt era a el loats
Per mellor metge canch fos nats.
520 Respos la dompna sius uolets

A nostre seyor portarets
Un drap on es la sua fas
El lom dona que jol portas
524 Si lemperador sa fe fermament hia
De mantinent cant lo veyra
Tant tost del mal que a guarra
Que ja pus no li parra
528 E dir uos ay el com lam de
E ya no us en mentire de res.
En .I. drap de li uolia fer pintar
Sa fayso que la pogues regardar
532 Cant jo portaua lo drap al pintor
Jo encontre lo saluador
E dix me quel drap li prestas,
Tant tost posalse en la fas
536 E parague sus aqui
La sua fas el drap de li.
Dix lescuder: aram diats
Dompna si a uos plats
540 Per nuyla res purias fer
Que jo lo drap pogues auer.
Per nuyl tresor dor ne dargent,
Ella respos tot dousament:
544 No es tresor que jo n preses
Ne que del drap me desisques.
Dix lescuder donchs: que fare
Ne quin conseyl penre pore
548 Si uos madopna tanta d onor
Voliet far al emperador
Que lo sant drap me fos liurats
A poch de temps laurets cobrats.

552 La dompna dix que als no fara
Mas ab el a roma sen ira
E farali tanta donor
Quel drap dura al emperador.

556 A roma son abdos uenguts
Que Pilat no ha res saubuts.
Cant Tiberi cessar ausi e sabe
Que lescuder uengut e,
560 Tant tost missatge li tramete
Car mays lo desiyaue que re.
Lescuder uenc encontinent
E contali espertament
564 Com los jueus e ponç pilat
Per gran enueya an matat
Jhesus lo bon metge natural,
Mas jous ay fayt adur lo seu seyal
568 C una dompna uos a portat aysi
Que de lay es uenguda ab mi.
Tiberi cessar demanda al escuder
Quin senyal es aquel per uer.
572 Sey .I. drap maraueylos
Que anc altre pus glorios
No fo anc uist de nuyla part
Car aqui es sens tota art
576 La fas daquel metge tan bo
E per nuyl temps penxa non fo (?)
E si uos seyor adorats
Deuotament aycela fats
580 Serets guarit encontinent
Del mal cauets uerayament.

Cant lemperador ague ausit
Tot so que lescuder a dit,
584 Feu son palau encortinar
E feu la dompna amenar
Que lo sant drap a aportats
Nedeament en celes parts
588 La dompna ua lo drap desplegar
Tant tost cessar agenolar [gamens
Cant vee la faç de jhesuchrist ac pa-
E fo guarit molt be encontinens
592 Per la sua bona deuocio
Que ague el drap cela sao
E dix manues lemperador
Ara conech que era hom donor
596 Aquest jhesus que los jueus e pilat
Axi han mort a gran peccat.

Apres ayso lemperador
Dix e mana com a seyor
600 Que Pilat manues vengues
E nuyl acort el no agues.
A roma uenc pons pilat
E lemperador es fort irat
604 En contra el e fal uenir
E con lo uiu ual comiansir (?)
E no li mostra que fos irats
Ans li es tot oblidats.
608 Pilat com ague uist lemperador
Partis del no ac temor
Tant tost com pilat sen ana
Alemperador la ira torna

612 E mana pendre tost pilat
E que dauant li fos amenat
Per so com lo uolia a mort liurar
E per re no pora escapar.
616 Pilat al palau an amenats
Dauant Cessar ses aturats.
Cessar tant tost com lo vee
Nos tenc del agreuyat en re
620 Ans li feu semblant alegre e pagats
E apres pilat pres del comiats.
Tots los seus qui eren aqui justats
Foren dest fayt maraueylats
624 E uan dien: so cos pot far
Que con pilat sa fayt amenar
El l acuyl amorosament
E li dona comiat alegrament.
628 Apres lemperador cuyda enrabiar
Tro quel a fayt dauant si tornar
E con la fayt tornar
Amorosament laxal anar.
632 Un jorn parti del pagadament
E tornasen molt belament
Lay on posaua e albergaua
E tenc solas ab sa compaya
636 E despulas se encontinent
Una gonella qui uerament
Fo de jhesuchrist que! aonta
E puys a mort el lo liura.
640 Estant pilat en son solas
Lemperador tost e inas
Trames per el que mantinent

Al palau lamenasen corrent.
644 Tant tost pilat lay an menats
E no uesti lo mal fadats
La gonella que uestir solia
E lemperador ab mala ira
648 Fo fort mogut contra pilat
E manda que fos encarcerat.
En la preso lo uan menar
E Cessar uas maraveylar
652 So que podia esser estats
De pilat lo maluats
Qne cant el era dauant mi
La ira se fogia de mi
656 E cant el sera deuant mi partits
E contra el era irat e trists.
Seyor, dix .I. hom encontinents;
Aysos prenia el vestiments
660 Quel portana sobre si
Daycel profeta que mori
La qual uestadura es plena de uir-
E als malalts ret saluts. [tuts

(fol. CXCVI)

664 Apres lemperador feu ajustar
Tots los sauis per conseylar
E ac conseyl contra pilat
Que a mala mort sia liurat.
668 Cant pilat ayso ague ausit
Ab lo seu contell se fo ferit
En dret lo cor e tant tost mori,
E cant Cessar ayso vee e oyi

672 Dins en son cors ses alegrats
Cant pilat ses axi matats.
Lemperador manda aportar
Una mola que feu liar
676 Al coil del omeyer pilat
E que pregon sia gitat
Dins tiber ques aygua grans
Que per la ciutat de roma es passans.
680 Tant tost venc una gran legio
Que tant tost sus aqui fo
Sobre lo cors de pilat,
Con dins en laygua fo gitat
684 Tan gran brugit, tan gran baudor,
Tan gran fum, tan gran pudor,
No fo anc uist en nuyl logar
Que laygua faya alt saltar,
688 Lamps trons pera e tempestats
Faya aqui prou e assats
Si quels romans nagren dolor
Daquel solars e gran paor.
692 Daycela aygua lan tost gitat
E a Uiana lan portat
E dins Rose ques flum gran
Lo cors de pilat gitat an
696 Tant tost hi ac tants diablons
Que no ueya hom gens de floms
Les gents daquen que uiren çest
Tant tost daquen lo uan leuar [afar
700 Entre dos puigs an lo lansat
Dins un pou pregon que y an trobat
Encara vuy daquel pou

Veu hom exir foch e fum prou.
704 E axi deuets saber que pilat
A Leo del Royne fo anat
E per ayso prop cel logar
Don era nat uolc retornar.
708 Veus quina fi feu lo dolent
E quin gasardo ac certament
Can el consenti en la mort
De jhesuchrist qui la pres a tort.

De uespeshia Rey de Galicia qui ana a setiar la ciutat de jerusalem

712 Deuets saber que fo un Rey
lo pus ualent de nuyla ley
E regnaua .I. gran regnats
Que Gallicia es apeilats
716 Ques lay enues orient.
Gentils eren aycella gent
Tiberi cessar lay lo trames
E que per el lo Regne tengues.

720 Estant ayso pons pilat
Un escuderim escuder apellat
Alba auia nom per cert
Era molt saui e apert
724 E uali dir puys en apres:
Amic recuylte ades
Que paor ay de mon seyor
Que no mic git a desonor
728 Car lo profeta jhesuchrist
Mori a tort don ne son trist
E escusats me com porets
E bonament me sostenets
732 Dauant mon senyor lemperador
Del qual ay reguart e paor.
Lescuder se recuyli tost en mar
E uent contrari en galicia l ua gitar
736 Manues quel fo en .I. logar

Molt galart loc riba mar
Lescuder fo aqui arribats
De mantinent fo acusats
740 Al Rey vespehia lur seyor
Que soferia gran dolor.
Lo Rey vespehia si li vay dir:
Amics digats e nous tir
744 Don sots ne que anats cercan
Diats mo tost senes engan.
Lescuder li dix: seyor sapiats
Qu eu fuy en jerusalem nats
748 E pons pilat fayam anar
A Roma ques noble logar
Per el escusar dalscuns fayts
Que huy seyor no serien retrayts.
752 Vespeshia li dix mantinents:
Doncs tu es metge ueramens
Cor tots aquels daqueles parts
Saben trastotes les .VII. arts.
756 Lo Rey vespeshia per cert
Auia mal de cranch en descubert
Sus en lo nas molt grans
Pudent negre e mal estans.
760 Vespes nexien a presens
E soferio lonc de temps,
Reclus estaua en son palau.
Vespeshia dix a lescuder
764 E en continent li ua mander
Quel garescha daquel greu mal
Per so con deu esser metge natural
Sino el lo liurara a mort

768 E dayso no aya altre conort.
E lescuder anet li dir
Tot en axi sens falir:
Aycel qui morts fa sucitar
772 E fa los cechs illuminar
E los contrets fa pla anar
E fa los dimonis amagar,
Sab seyor de mi certamens
776 Quen res metge eu no suy gens.
Dix lo Rey vespeshia a lescuder:
Qual es aquex metge tan uer
Que tantes coses pogues far
780 Segons que tay ausit comtar?
Lescuder tant tost respondet:
Seyor, jhesus de nazareth.
Que pons pilat liura a mort
784 E tots los jueus a gran tort.
Si tu aquest creus certamens
Seras guarit de mantinens.
Dix vespeshia: jo creu per cert
788 Que jhesuchrist tot en apert
Faya los morts resucitar
E pot mi dest mal deliurar.
En continent c ayso ague dit
792 Daqueles uespes fo garit
E en continent cayguerен
Dauant la gent que aqui eren.
Est miracle fo declarat
796 Per tots los locs del seu regnat
E dix que creu jhesuchrist
Mils que ceyls qui lauien vist.

Apres lescuder senes tornats
800 En jerusalem la ciutats,
Vespeshia uolc puys anar
Al emperador e demandar
Si li playra que los jueus
804 Que auciren jhesus deus
Sien per el trastots taylat
Car jhesuchrist an axi auiltats.
Ab tant a Roma se nes anats
808 E cessar lin a autreyats,
Apres tornassen en galicia
E trastotes ses gens ajusta
E tria .V. milia caualers

(*f. CXCVII*)

812 E atretants bons escuders
E balesters e maynaders
Que manaua tots primers
E foren mays de .XL. Milia
816 Be armats que res nols falia
E reculirense en continens
En mar ab totes celes gens
E son lay oltra passats
820 E asetyaren la sancta ciutats.
Los jueus eren tots justats
Les dones en la sancta ciutats
Per tenir paschua tots ensemps
824 E eren sens fi los cans pudens
C apenes cabien en la ciutats
Tants eren aqui ajustats
E negu non podia exir

828 Per nuyla res que sabes dir.
Empero ho deuets saber
Que los amics de deu per uer
Foren de la ciutat tots exits
832 Quel sant esperit los ague dits
Ans quels jueus fosen asetyats
En aquela sancta ciutats
E langel de deu los mena
836 En .I. loch prop flum jorda.
La gran fam fo en la ciutats
Entre ls jueus qu eren asetyats,
E vespeshia con a ualent
840 Ab una partida de la sua gent
Que aqui eren ab el ajustats
Parti daqui e pres una ciutats
Quen judeya era lay
844 Car auien paor del e glay.
Jeseffus era lur seyor
Quis faya deuinador
E dix a uespeshia expert
848 Quel emperador per tot cert
Que de Roma era seyor
Era mort don es gran dolor.
El conseyl de Roma en continens
852 Sens tot altre retenimens
An tu elet Emperador
E a Roma gouernador.
Apres pochs dies so sapiats
856 Vengren de Roma dos legats
A Uespeshia qu aya saubuts
Que emperador es eleguts

De Roma e an lon tost menat
860 E con lay fo emperador coronat.

Mas Uespeshia lay a laxat
Titus son fiyl be areat
Per jerusalem a destruir
864 E que fassa layns morir
Tots los jueus que layns son
E non sia presa reenson.

Apres titus ausi comtar
868 Estant ab les hosts en cel logar
Que son payre es emperador
Don ague alegria e baudor
E per gran elegre ques dona
872 De huna part contret torna.
Jeseffus profeta ualent
En continent sus aqui uenc
E demanda lo mal col pres
876 Ne quant de temps a en apres
E cant tot ho ague saubuts
E tot ho ague regoneguts
El conegue naturalment
880 Que per goig pres refredament
E uali dir quel es guarits
Ab quel fassa los seus dits.
Titus li dix quel fara
884 Tot so quel li manara.
Jeseffus feu titus uenir
E a la taula lo feu seir
Apres feuli .I. gran mal estar

888 Un sarray negre uormelos fo a se-
Sus ala sua taula e que menyas [tiar
E que titus acompayas.
Can titus vee lo sarray catiu
892 Pus roig torna que nuyl caliu,
Tant fo despagat e felo
Que fora tot son sen el fo,
E levasse encontinens
896 Dela taula espertamens
Fo escalfat e puys guarit.
Can vene a cap de dos ans
Dins la ciutat fo la gran fams
900 Car no auien que menyar
E cuydauen tots en rabiar.
Tots morien pels carrers
E noy bastauen cementers,
904 Pel mur los anauen gitar
Car nols podien soterrar.
Can titus uee los uayls plens
Day cela gent descreens
908 Leua les mans deues lo cel
E crida a deus disrael:
Tu sabs senyor la ueritats
Daycels qui son dins la ciutats
912 Que yo nols fas a fam morir
Mas que puxa del tot complir
So que mon payre me manda
Con a Roma sen ana;
916 Dix me quels jueus desta ciutats
Jhesuchrist auien claufîcats
E per aso uolc los matar

E a gran fam fer esclatar.
920 Con dos ans foren cumplits
Los jueus se son enfelonits
E uan la terra menyar
Per fam que an e uan cridar:
924 Ay caualers benauyrats
Ades siats tot armats
E especeijen nos mantinens
Ans que daltres no siam seruens,
928 Que mays ual morir a honor
Que uiure a gran desonor
E ja auem nos a morir
Doncs nons qual de fora exir,
932 Mays ual muyram entre nos esper-
[tament
Que sins auceyen los romans a lur
Ay tant tost foren armats [talent
E de fer colps apareylats
936 E uanse mantinent ferir
Ab les lançes de tal asir.

Ades lu ades laltre can la morts
E moriren molts a mala sorts
940 Ab lurs espaes se uan dar
Que les lurs testes uan uolar,
Braçes cames e huyls caser,
Virets en terra tans jaser
944 Que feredats era sabiats
Tans ni auria desmanganats
De (tan)ts milia caualers
Eren per cert menys descuders

948 Quen aycel jorn se son matats
Layns dins cella ciutats,
E uolgren mays axi morir
Que sils romans poguessen dir
952 Quels los an morts a colps de glay
Don agren onta tots temps may.
Tal pudor a en la ciutats
Que sus el mur sen son muntats
956 E cridauen altament:
O titus, titus molt ualent,
Vet quet liurans aysi les claus
Prin les seyor si a tu plaus.

(f. CXCVIII)

960 Cor moyses que es jhesuchrist
Lo qual nosaltres auem uist,
Nos a menat que deliurar
A tu deyam aycest logar.
964 Titus entra en la ciutat
E fo molt be acompayat
E ueerets dins gran pietats
Dels jueus que eren secats.
968 Vet nos seyor en ton poder
E fe de nos lo teu uoler.
Titus ua tant tost cridar laus
E pres tant tost Rey Arxelaus
972 Lo Rey aquest la lança pres
E per lo uentre el les mes.

Apres anna e chaifas
Be agren lur part del solas

976 Ab dos foren encarcerats
E apres foren alabeats
De laltre gent nan rocegar
E degolar e especeyar.
980 A morts diuerses son liurats
Los desastrucs malanats,
De molts .IIII. parts fayen
Axi com els fayt auien
984 Dels uestimens del fiyl de deu
Ques partiren ab gran mifeu.
Veyats la fam sera gran
Cuna dompna son infant
988 En una caldera lo cogue
Que no nac pietat de re
Tot lo menya sino los hos
Que no nague nuyla dolors.

992 Titus feu manues derrocar
Los murs trastots e aplanar
E lo temple e la ciutat
E cant ac fayta sa uolentat
996 El taya .XXX. jueus daquel logar
Per .I. diner a tot hom dar
Con los jueus per tot cert donaren
Per Jhesus el ne compraren
1000 Trenta diners a judes traydor
Don soferiren esta dolor.
Noranta e .VII. Milia
E encara mays tres Milia
1004 Jueus malayts foren uenuts
Trenta per .I. diner menuts.

E moriren so sapiats
Que a fam qui foren peceyats
1008 Dins e de fors per nombre cert
Cent Milia tot en apert
Per .IX. uegades e mes
Segons quen lescriptura es.

1012 Apres ayso en continent
Titus feu fer .I. bastiment
Que hom enderrocas lo mur
Qu era tan fort e tan dur
1016 Que pic noy podia mal far.
Ab tant lo mur uan foradar
E dins lo mur an atrobats
Un home veyl, so sapiats,
1020 Joseph daramatia nom auia
Lo qual jueus per felonia
Paradaren dins aquel mur
Per so quel tenguessen segur,
1024 Car el nos uolia estar
Qu el no anas predicar
Tots los sants fayts de jhesuchrist
Axi con ho trobam escrit.
1028 Dix empero que deus del cel
Pel beneit angel gabriel
Li enuiaua que menyar
E lum molt clar per confortar.
1032 Titus lexa josep anar
E aplana aycel logar.

E con fo mort lemperador

Titus son fiyl feren seyor
1036 Qui fo bon hom e molt honrat
E mantenc be lo seu regnat.
Apres temps trobam escrit
Quels enemics de jhesuchrist
1040 Volgueren reedificar
Jerusalem e murs tornar
E cant venc lendema mati
Atrobaren per cert aqui
1048 Moltes croetes ueramens
Del ros del cel totes luens
E los jueus uan tots fugir
Can uiren ceyl luir
1052 E lendema son hi tornats
E cant foren lay justats
Creus uermeyles encontinent
Agueren sobre lur uestiment,
1056 E fogiren los malanats
Mas lendema hi son tornats
E de la terra sapiats
Isque calor quels ha cremats
1060 E en axi romas cel loc
Con uiren quen isque foch.
Ara uos e dits e esplanats
Dels juehus pudens maluats
1064 Qual gasardo an e an aut
Cant jhesuchrist agren pendut.

Dels diners on fo uenut jhesuchrist

Deuets saber quels diners hon fo [uenuts
Jhesuchrist per judes desastrucs
1068 Don foren primerament
Ne qual fo lur comensament.
Un Rey qui auia nom Nin.
Daciorum en latin.
1072 Lo feu fer a .I. ferrer
Tares auia nom per uer;
De forma eren cominal
Luens eren com a crestayl
1076 Daur eren so sapiats
Per so con es matayl presats.
Al fiyl d Abram foren donats
Con pres muyler per heretats
1080 Sarra ac nom quiu feu comprar
Per so ques pogues deportar
En gericho camps e honors
E donaren hi aquel tresors
1084 Per aquels .XXX. diners so say
Fo uenut als egipcians lay
Joseph fiyl de jacob somiadors
Per los seus frayres traydors.
1088 Lo Rey pharao apres los ach
Con los frayres de josep uengren [a blat

En feu tresor e tant los tengue
Tro que apres que del los ague
1092 Sibilla la molt sauia
Qui fo Regina daustria
Els presenta e los porta a salamo
Per complir lo temple tan bo.

1096 Apres .I. Rey ab gran poder
Nabugodonosor per uer [pulla
Lo temple de jerusalem pres e des-
E los .XXX. diners sen porta
1100 En babilonia per uer
E a soldada molt caualer.

Apres hu dels .III. Reys daurient
Aquels .XXX. diners fon present
1104 A jhesuchrist benauyrats
Cant lestela los ague guiats
Tro en la çiutat de betlem
E aqui los hi presentaren
1108 Quels predecesors del Rey baltasar
Los ague per so e per armes portar
De nabugodonosor quils los dona
Qui guereyaua ab lo Rey de juda.

(f. CXCIX)

1112 Apres asso trobam per cert
Quel Rey herodes tot apert
Faya cerquar per son regnats
Lenfant jhesus on era nats,
1116 E con nol troba fo dolens

E feu auciure los ignocens,
E la verge molt gloriosa
Fo de jhesus son fiyl temerosa
1120 E per paor leuas mati
E ab josep tenc son cami
E los .XXX. diners daur amagats
Que l u dels .III. Reys daurient
[auia presentats
1124 E offert a jhesus son fiyl
E ayso fou per gran peril
En una caua tot deçelat
Fo aquel tresor amagat
1128 Ab una gonella soptil
Que deus lo payre a son fiyl
Trames per langel gabriel
E aportala sus del cel.
1132 La gonella uirtut auia gran
Qui con crexia ceiyl infan
La gonella crexia en apres
E noy tocaua hom de res.
1136 Angels la feeren meyns de tayl
Pus clara de nuyl matayl
Custura noy auia gens
Traues biax galiamens.

1140 Apres aso trobam escrit
Que la uerge ab jhesuchrist
E ab Josep lo seu espos
Prop flum jorda se son enclos.
1144 Apres aso trobam per uer
Que pastors trobaren cel auer

E la gonella el encens
E la mirra que tot era ensemps.

1148 Apres venc .I. estremonia
Que tot cel auer somia.
Derminia fo aquel hom
E fo saui e just e be prom
1152 Quels diners aquels trcba
La mirra e lencens e la gonela,
E cant jhesus ensenyaua
Aquel bon hom lo uenc hoir
1156 E langel de deu uali dir:
Aquel auer que as trobat
E longament las celat
Es de jhesus, uelli donar,
1160 Que daltrament not pots saluar.
Aquel bon hom cant ac ausit
Tot so que langel lia dit [els diners
Rete a jhesus lencens e la mirra
1164 E la gonela de bon grat e uolen-
E jhesus dauant aquela gent [ters
La gonellas uesti mantinent
Quera poca a obs dinfant
1168 E manues fo a el bastant.

Apres jhesus a mandats
Quels .XXX. diners portats
Fosen el temple e estoyats
1172 E en tresor fosen pausats.

Apres trobam que los jueus

Los quals confus jhesuchrist deus
Auien aquels .XXX. diners dor
1176 Donats a judes traydor
Per so que trays lo seu senyor.
Apres judes con son senyor
Ague trayt ac ne dolor
1180 E penedis e uenc iuas
Sus al palau a cayfas
E dix qu errat auia fort
Con jhesuchrist auia liurat a mort
1184 E gita aqui los diners
Sus el palau feels engres
E corre tost e uas liar
Sus en .I. fust e puys penyar.

1188 Apres daso los jueus tots
Cridaren a una vots
Pus judes dolent retuts auia
Los diners quel preses auia
1192 Per tal que jhesus liuras a mort
E que senpenedia fort
Per so can eren de preu de sanc
[estats
De jhesus de nazareth qui fo cru-
[cificats
1196 Que .I. tros de terra ne comprasen
Que morisen en jerusalem (1)

(1) Avans d'aquest vers n'hi falta un pera completar lo sentit y la rima que hauría dè dir aproximadament: *Els feels lay soterrasen.*

Ne que al sant temple uenguessen.

Apres quels jueus agueren pres e
1200 jhesus e conplida lur uolentat [ligat
La doncs jhesuchrist amaga son
E uolc los dar del tot (p)ler. [poder
En diuenres a ora de nona
1204 Posaren en creu la sua persona
E ficarenli .III. claus grans
.I. per los peus .II. per les mans.
La crots los claus la corona
1208 On turmentaren la sua presona,
Foren per cert trobats
Cant doens ans foren pasats [uador
Apres la mort de jhesus nostre sal-
1212 Per una dompna de gran ualor
Elena ac nom certament
Mayre de Costanti lo ualent
Que subiuga a si tot lo mon
1216 E lo temple (de) salomon.
Esta dompna en jerusalem ana
E mantinent a tuyt mana
Que tost a conseyl sajustasen
1220 E per re no si tardasen.
Tant tost foren tots justats
E santa elena als preyats
Que li mostrasen lo logar
1224 On jhesuchrist feren crucificar.
Un jueu per nom judes parla pe
Quels no sabien aquels locs [tots
Que .cc. ans auia passats

1228 Que aquel fet era estats.
Tots anauen bunin que sera
Ne la Regina que fara;
Si lo deim perduts serem
1232 E la nostra lig trencarem.
Judes als jueus conseyla
Que tot hom dixes so que hi sabia
Ab tan Judes a la Regina pres a
1236 Que a son payre ausi dir [dir
Que son aui hi era estat
Cant jhesus fo crucificat
E que li fo greu en fo dolent
1240 E de puys li dix certament
Que temps uendra que la crots
Que soterrada auien en .I. pots
E los claus e la corona seran cer·
[cats
1244 E jhesuchrist sera adorats
Que fiyl uerdader era de deu,
E mon payre responeli tan leu
E dixli en axi breument:
1248 E dons payre per quin gosament
Lo crucificaren celes gens
Que lauors eren uiuens
Pus conexien e sabien de ueritat
1252 Qu era fiy de Deu quels auia enuiat.
E mon aui respos que noy fo bo
Ans li desplac tot cant si fo.

Apres judes mostra lo logar
1256 A la Regina e manues feu cauar

La creu trobaren ab aytan
E trobaren ne tres, mas la pus gran
Fo de nostre seyor jhesuchrist
1260 Car sempre fo conegut e uist
Car tant tost sucitet
Un hom mort a qui hom la acostet.
Les altres .II. nuyls miracles no [feeren
1264 En tantes coses no les esproueren
Car foren dels ladres, so creats,
Que ab jhesuchrist foren crucificats.
E aqui matex los .III claus foren [trobats
1268 E en re no foren roueyats
E la corona be an atressi trobada
Que nuyla res no fo afolada.
La Regina la santa creu pres
1272 E los .III. claus e la corona en [apres.
Lo jueu judes que ayso mostret
Babtisme pres e non tardet,
Cirianus se feu nomnar
1276 E lo diable ua cridar
La sus en laer e ua dir:
Sapies que jot fare morir
A mala mort cant a mostrat
1280 Lo fust on deu fo claufieat.
Ciria respos: no e paor
Que jhesuchrist creu e aor.
Ab tant lo bisbe daquel loc
1288 Mori e ciria fo bisbe en son loc

Apres per Deu pres mort e passio
E uenc a nostra saluatio.

Apres Elena mantinent
1292 Daqueles joyes feu present
A son fiyl Costanti emperador
Que per honor del Saluador
Segons que .I. sant home dits,
1296 Eusebi ac nom en escrits,
Un beyl fre lemperador feu fer
De la .I. clau per tot uer [tas
Per tal que con iria en batayla por-
1300 Per so que sos enemichs sobras.

De laltre clau feu fer certamens
Una corona ab entayllaments
Quel portaua en tot logar
1304 Per tal que no pogues errar.

El terç clau feu gitar
En .I. auol pas pregon en mar
En lo qual loc perien naus
1308 Pus hi fo lo clau passaren saus,
Ara uos e dita ueritat
Dels .III. claus on jhesus fo claufieat
E de la uera sancta creu examens
1312 E de la corona certamens
Que senta Elena a trames
A Costanti emperador si com dit es
Que son fiyl era per ueritat
1316 E per sant tresor lin a donat.

E Costanti en son coil deuotameut
Mete dins Roma certament
Lá uera sancta crots e la corona
1320 En dona per tresor a la sancta es-
[gleya de Roma.
Dels claus feu so que auets ausit
E en axi es per cert escrit.

GLOSARI

A obs. 1167. a utilitat.
A tot for. 119. fòra de mida.
Ades. 65. al mateix temps, ara.
Adur. 567. portar.
Afar. 2. condició, llinatge. 132. fet.
Afermar. 142. contractar.
Afolar, 1270. espatllat, destruhit.
Ajustar. 1216. reunir.
Alabeat. 977. escupit.
Alsems. 3. en altre temps (?).
Als. 552. altra cosa.
Anc. 574. may.
Aontar. 638. avergonyir.
Aor. 1282. ador.
Apert. 788. clar, evident.
Areat. 862. provehit, armat.
Asalt. 56. robust.
Asaltet, 105. *(dim. del ant.)*
Asats. 93. prou.
Asir. 937. matar (de *ausir*).
Atresi. 268. també.
Ausir. 70. matar. 393. ohir

Autreyat. 808. otorgat, concedit.
Auer. 1145. tresor.
Auiltat. 806. envilit, ultratjat.
Auol. 1306. perillós, dolent.

Bat coil. 180. nuca (nou del coll).
Baudor. 684. alegría, cridoria.
Benauyrat. 924. famós.
Bexamen. 197. perjudici.
Bunin. 1229. mormolant.

Can. 938. cauen.
Captenimens. 123. conducta.
Caser. 942. caure.
Castigar. 124. corretgir.
Caut. 192. caygut.
Cauz. 193. cals, paviment.
Celat. 58. amagat.
Celes. 469. aquelles.
Cementer. 903. fossar.
Cert. 425. segur.
Claucat. 1280. clavat.
Coil. 1317. coll.
Cominal. 1074. usual.
Complir. 1095. acabar.
Comportarse. 409. conduhirse.
Contell. 669. espasa.
Contret. 872. arronçat, malalt.
Conexent. 499. conexedor.
Croetes. 1048. creuhetes.
Crots. 1207. creu.

Cuaix. 97. quasi.

Daquen. 137. d'aquell lloch.
Deçelat. 1126. descobert.
Desastrucs. 1067. desventurat.
Desisques. 545. abandonés.
Desmanganat. 945. escapçat.
Despensari. 267. administrador.
Dits. 1295. diu.
Doens. 1210. doscents.
Dompna. 24. senyora, dona.
Don. 850. de lo que. 1068. d'ahont.

Emblar. 276. robar.
En apres. 231. després.
Encontinens. 67. tot seguit.
Engres. 1184. entegres.
Especeyar. 979. troçejar.
Espertamens. 563. clarament. 896. deci
didament.
Esprouer. 1264. posar en proba.
Esvetlar. 19. despertar.
Eu. 515. jo.
Examens. 1311. també.

Faliment. 342. falta, engany.
Falir. 816. faltar.
Far. 73. fer.
Fats. 579. cara.
Fayso. 531. imatge.
Flum. 694. riu.

Fors. 1008. fora.
Fort. 648. molt.
Frayre. 415. germà.
Fust. 332. arbre.

Galart. 737. bonich.
Galiamens. 1139. ornament.
Garir. 471. curar.
Gasardo. 709. premi.
Gaug. 71. goig.
Glay. 844. terror. 952. glavi, espasa.
Gonella. 637 túnica.
Gosament. 1248. intent.

Iuas. 1180. depressa, prompte.

Jaser. 943. jaure.
Jausir. 71. alegrar.
Jugoses. 110. enjogaçats.
Justat. 173. arreplegat.

La. 938. allá.
Ladoncs. 233. aleshores.
Laus. 970. llahor.
Lay. 252. allí.
Layns. 864. dintre, allà dins.
Ledesme. 389. llegítim.
Leumens. 167. suaument.
Logar. 48. lloch.

Mal fadats. 645. odiós.

Mantinent. 52. tot seguit.
Mannes. 184. sense espera.
Marrit. 234. agraviat.
Mayre. 10. mare.
Mays. 561. més.
Menyar. 889. menjar.
Menys de. 947. sense. 1136. curta de.
Mifeu. 985. escarni, mofa.
Mils. 409. mellor.

Nedeament. 587. obertament.
Neciamens. 250. sense intenció.
Nomnat. 377. anomenat, famós.
Nuyl. 428. cap.

Obs. 517. necessitat.
Olens. 302. perfumat.
Oltra. 232. fora de, ademés.
Omeyer. 676. homicida, assessí.
On. 1310. ab que. 522. ahont.
Onta. 953. vergonya.

Pagamens. 90. satisfacció.
Parentat. 63. parentela.
Pauch. 100. poch.
Payre. 8. pare.
Pendut. 1065. penjat.
Penyar. 332. penjar.
Pera. 588. pedra.
Perpensar. 315. meditar.
Planch. 235. plany.

Poquet. 36. petit.
Pots. 1242. pou.
Presats. 1077. de preu.
Prom. 1151. prohom.
Puys en apres. 261. després.

Querir. 248. demanar. 495. buscar.

Reedelme. 271. ganancia.
Reenson. 866. rescat.
Regardar. 531. guardar.
Reguart. 733. temença.
Retenimens. 852. tardança.
Retrer. 128. retreure, esplicar.
Ros. 1049. rosada.

Sao. 593. temps, ocasió.
Sau. 1308. salvat.
Secats. 966. aflaquits.
Seir. 886. seure.
Senes. 745. sense.
Setiar. 888. seure.
Sobrar. 1300. vencer.
Solars. 691. confusió. 640. divertiment.
Soptil. 1128. fina.
Sucitar. 352. ressucitar.

Talent. 933. voluntat.
Tirar. 743. forçar, obligar.
Tost. 320. prompte.
Tributari. 138. subdit, sotmés.

Trip. 9. tribu.
Trastots. 993. tots.
Traut. 403. tribut.
Tro. 139. fins.
Tuyt. 1218. tots.

Ualgra. 340. valdría.
Uerayament. 581. certament.
Uergers. 150. hort, jardí.
Uormelos. 888. rogench.
Uots. 1189. veu.

*Fou acabat d'estampar en la Imprempta de
la Casa Provincial de Caritat
de Barcelona, lo dia 2 de
Janer de 1911.*

